

ПОЗОРИШТЕ

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази свагда о дану сваке представе на по табака. — Столи за Нови Сад 40, а на страну 60 н. месечно. — Претплатата се шаље Корнелу Јовановићу, који се из љубави према позоришту примно да разапиље овај лист.

КРАЉ ЛИР.

(Наставак.)

Регана.

Тако је; а то долази од дубоке старости, — премда он и иначе никада није био постојан и самосталан, док је још и млађи био.

Гонерила.

То је цела истина, што сад рече; него и да се обезбедимо од оне његове будаласте ћуди, која нас може махом да снађе од детињастог и напраситог старца.

Регана.

Онакву помаму и суровост, као што је искуси прогнати Кент, можемо и ми врло лако од њега да доживимо.

Гонерила.

А ко нам опет и ту јемчи, да не ће бити још каквих преговора између њега и Краља француског, сад, када се буду растајали? Добро нам ваља очи отворити, и ништа нам друго не остаје, него да се нас две сложимо и чврсто једна с другом држимо! Ако dakle наш отац и надаље продужи да тера ову своју ћуд, која нам заиста може наудити, онда ћемо ми ту силу, која нам толико грози, само тиме моћи у корену да сатремо, ако га станемо кињити и мучити.

Регана.

Ми ћемо се морати о тој ствари оширије разговарати, док се о њој још боље промислимо!

Гонерила.

Мораћемо чинити ма шта било, и латићемо се посла, што пре, ако не желимо, да нам доцкан буде! Гвожђе треба ковати, док је још вруће! — Хајд'мо сад, па да ову ствар са свим у ред доведемо. (Оду.)

ПОЈАВА ПЕТА.

Дворана у двору Грофа Глостера.

Едмунд с писмом у руци, доцније Глостер.

Ти природо си моја богиња:
Твом закону сам слуга. За што ја
Да вежем век за проклет обичај,
Те што сам који месец млађи брат
Да напустим свог оца балгину?
Копилан! Сраман! За што сраман ја?
Зар нисам и ја исте грађе те,
Те памети, тог правог облика
К'о госпође ми маме изданак?
И па за што сраман? Што копилан? Што?
У раздраганом краду природе
Скује се жешћим, чврстим жаром тај,
Нег' читав народ оних шмокљана,
Позачињаних сном и будилом,
У законитој, гњилој постељи.
И тако, мој законит Едгаре,
Ја хоћу твоју земљу: отац мој
Копиле своје тако милује
К'о законито. Закон, — дивља реч!
Е, ако ми, мој законовићу,
Узвала писмо, ако ми усне смр,
Копилан ће ти — ево среће, где!
Сад богови, копилану у помоћ!

Глостер (уласи.)

Кент пртеран! И гњеван оде Франк!
Краљ ноћас на пут! Царство раздаде!
Свој живот на милост! Па све
На сумце! — Гле! Шта ј' ново, Едмунде?

(Едмунд брзо сакрива писмо.)

О, Милорде!
Данас нема никаквих новости!
Глостер.
Од куд писмо?
За што га сакриваш?

Едмунд.

Не, Милорде, — то нису новости!

Глостер.

Какво писмо беше т' у рукама,
Што га је час читаше и скри?

Едмунд.

Ништ! Милорде, кад вам кажем:
Ништа!

Глостер.

Ништа? Па што га онда тако брзо скри? Је ли
нужно да се и ништа на тај начин крије? Ова-
мо то писмо, па ако је ништа, онда ми не ће
требати наочара!

Едмунд.

Извините, поштовани оче! Ово је писмо од мага
брата Едгара, које још ни сам до kraja прочи-
тао нисам; а донде, докле сам га опет прочитао,
и као што сам му дотле смишо разумео, не ће
ми бити најповољније, ако вам га у руке предам.

Глостер.

Овамо то писмо!

Едмунд.

О Милорде, ја сам на великом искушењу, и
двојако ћу погрешити, или ако вам писмо пре-
дам, или ако вам га опет не дам. Смишо овога
писма, бар докле сам га ја прочитао, пун је вређања.

Глостер.

Да видим, да видим.

Едмунд.

Али, оче, ово је писмо мој брат по свој прилици
за то написао, да мене само стави на искушење.
(Предаје му писмо.)

Глостер (чита.)

„Ова управо луда установа људска, то смешно
и будаласто одавање страхопоштовања млађих
наспрам старијих, огорчава нам живот, докле

га у најбољем добу нашега живота проводимо;
неким правом не даје нам се, да уживамо имање
напе, док скоро са свим не остаримо; дођи дакле
к мени, па да се о тој ствари оширије разго-
воримо. Кад би наш отац заспао, и кад се дотле
не би из његовог сна пробудио, докле га ја сам не
бих тргао, ти би вечно уживао половину прихода
његова имања, а као први љубимац твога брата
— Едгара.“ Ха, тако ми живота, то је нека за-
вера против мене! „И кад се дотле не би из сна
пробудио, докле га ја сам не бих тргао“, — „по-
ловину прихода његова имања!“ И у маг рођеног
сина, у мага Едгара, има рука таква да то напи-
ше? Има срца, тако што да зажели? Има мозга,
тако што да измисли? Када ти дође ово писмо,
— ко ти га донесе?

Едмунд.

Ко ми га донесе, Милорде? — Нико ми га не
донесе; то и јест загонетка, јер ја нађох то пи-
смо у својој соби, без сумње кроз прозор прутурено!

Глостер.

И ти у овим писменима познајеш зар руку свога
брата?

Едмунд.

Када не би само садржина тога писма била таква,
бих се хиљаду пута смео заклети, да је то ње-
гова рука; али радије бих поверовао, да то није
његов рукопис.

Глостер.

Дакле, његова рука? — Едмунд.

Јест, поштовани оче, то је његова рука; но тврдо
могу јемчити, јер ми тако срце казује, да смишо
тога писма, није из његова срца произишао!

(Наставиће се.)

КАКО СЕ ЦАР ЈОСИФ II. ЗАУЗИМАО ЗА ПОЗОРИШТЕ.

(Наставак.)

Изненађени ђак није био кадар ни речице про-
говорити, тако се био збунио, и да је могао, оти-
шао би одмах одатле. Али цар Јосиф спази га,
намигне на ње да уђе у другу собу и пришапне
му, да чека до послетка, а он одмах почне своју
обичну свакидашњу аудијенцију.

Носећи под пазухом завежљај писама, оде че-
стити владалац после четврт сахата у собу, где
га је ђак у највећој узбуђености чекао.

„Но, господине Ретише“, рече цар Јосиф ула-

зећи, „шта ви желите? Што вам је непознати
обећао, то ће вам цар тачно испунити!“

„Ваше величаштво! Ваша милост свезала ми
је језик — немам речи, да вам изјавим своју за-
хвалност.“

„Махните се тога, ја ништа не чиним ради
захвалности. Говорите брзо: видите, колико мол-
беница чека да их решим. У мојој држави има,
на жалост, још доста невољника и сиротиње. Је ли
вам поможено с десет дуката?“

„И сувише, ваше величаво!“

„Ево вам их. Кад ћете ми их вратити?“

„Најдуже за четрнаест дана надам се да ћу добити писмо и новаца.“

„Дођите дакле после четрнаест дана и гледајте да ли за цело тада вратите зајам, јер ћете иначе изгубити моје поверење и онда се немате ни чиму више надати од мене.“

Цар се врати у свој кабинет, а Ретих оде из двора занесен и усхићен милошћу царевом.

То се брзо прочуло по Бечу и узбунило је целу варош, тако, да су све беччије само то сртном правнику говорили.

Четрнаест дана прођоше међу тим, а не стиже ни писмо ни новци. Један се банкар понудио, да младом човеку позајми десет дуката, да не изгуби владаочеву милост. Али овај му одговори: „Не ћу! То и онако не би помогло моме бедном стању, а ја ћу светлом цару да исповедим истину.“

Оде цару. Јосиф га дочека најљубазније и рече му с осмехом:

„Но, господине Ретине, како стоје ваше ствари?“

„Ваше величаво“, промуца ћак с изразом искрене туге: „Ваља ми исповедити истину и признати своје јадно стање! Нисам добио писма — долазим без новаца!“

„Одмах сам мислио да ћете доћи без новаца!“ — прекиде га владалац смешећи се, и посматраше благим погледом младића, који је час руменио час бледио. Ђак је једва могао да савлада своју узбуђеност и прибрајавши се мало, почeo је најживљом речитошћу јадати се и тужити, што је тако несретан, те је проиграо велику милост цареву. А то је тако лено, пријатно и с неким заносом говорио, да га је цар Јосиф с пажњом слушао, а видело се па њему, да му се допадао ретихов говор, те му рече тешећи га: „Не бојте се, приберите се млади човече, — могу ја и чекати за новцима. Хтео сам само, да вас још један пут видим и да вам нешто предложим, јер вас је природа одарила способностима, које ће вам прибавити славе и богатства“. (Свршиће се.)

ФЛАШТИК.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Стари каплар,) карактерна прта у пет делова од Ђаре Жујине и Рајнхарда, престављан је на нашој позорници по други пут 5. априла. о. г.

Цео овај комад заслужује много пре да га назовемо романом него позоришном игром. Писци његови имали су на уму само ефект на позорници, као што то и већина данашњих позоришних писаца у Французу чини. Па због тог и има комад овај великих мана, јер да би учинили ефект призывају писци све пајчудноватије потресе и то један из другог, Војска и рат, потварање, обећивање и насиље, гоњење изнемоглих стараца, занемљивање и опет после тог проговарање, услед душевних потреса, пристајање на удају против воље, и кварење те удаје на поласку на венчање већ пред црквом — све се то збива једно иза другог, да гледаоце језа од ужаса пролази. Свака сцена, сваки призор завршује се каквом на ефект прорачунаном радњом. Гледалац се чисто једи, од ужаса потресен отишао би из позоришта, да не гледа још већа чуда, која већ сам себи предсказује — али не може. Запима га и мора да дочека крај, да види како ће се срвшића. Ето у том лежи мој француских писаца, јер ако си почeo, морали да их читаши, ма да те како иначе једи оно што читаши, и ма да се не слажеш с тим.

Као што напоменујемо, комад је пун ефеката грозних и неprirodних. Цео ток радње, особито још краја друге рад-

ње па до краја комада, ипје такав као што би требало да је по природним и уметничким законима. Карактери су, осим Симона, на ком се збивају досад никде нечуvenа чуда, т. ј. да од ужаса онеми и проговори за осам дана, и осим подлога Фрошара, доста половине; те с тога комад овај и нема праве драматске вредности. Но у колико је с те стране лошији, у толико је с друге занимљији, јер својим неprirodним појавама изискује од престављача највећу хитрину и вештину. И ми, најлип представљачима, морамо признати, да су своје улоге одиграли како само може бити; и једино се њиховој вештини има приписати, што је комад овај публика пазљиво и онаким задовољством гледала, ма да јој се садржина по себи није допала. И ако се овај комад одржи у репертоару, то ће имати да захвали само тој вештини наших глумаца.

Не треба у осталом ни да спомињемо, да је г. Ружић, у улоги Симона, највише заслуге тог вечера стекао. То му и његова вештина и улога додељују; но и остали сви: гђа Д. Ружићка као Мина, гђа Л. Ханићева (Марија), гђа Зорићева (Лиза), г. Марковић (Фрошар), г. Зорић (Рокбер), г. Лукић (Таверни) г. Сајевић (Луцијан) као и остали беху на свом месту. Особито се допала мала М. Максимовићева са својом збила детињском наивношћу и окретношћу у улоги Еме мале кћери Рокберове.

7.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

17. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 15.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 22. АПРИЛА 1876.

ПО ДРУГИ ПУТ:

ГОСПОЂА ОД СЕН-ТРОПЕЗА.

ДРАМА у 5 чинова, по француском написао ЛАМВЕРТ, с немачког превео А. М.

О С О Б Е:

Гроф Доберив	Зорић.
Хортензија, његова кћи	Ј. Сајевићка.
Карло Дарбел	Лукић.
Њорђе Морис, бродар	Сајевић.
Антоан Косад, његов брат од ујака	Марковић.
Шарлота, косадова жена	Ј. Поповићева.
Лантлоа, краљевски бележник	Јуришић.
Павлина, његова жена	Л. Хацићева.
Серван, лечник	Божовић.
Јероним, гостионичар	Добриновић.
Тоанета, његова жена	Љ. Зорићева.
Доминик, слуга ,	Бунић.

Данашњи комад био је заказан за 18. април о. г., али се због изненадне болести Ј. Сајевићке није могао тада приказати.

У петак 23. априла први пут: „ПРНОГОРЦИ.“ Драма у 3 чина, с певањем.

Поштовани претплатници умољавају се, да би изволели исплатити први део своје претплате у књижарској трговини браће Поповића.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичној) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

БОЛУЈУ: д. РУЖИЋ и П. ПОПОВИЋ.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 И ПО САХАТА.